KULTURSTYRELSEN

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

KAMMERRÅDGÅRDEN

VORDINGBORG KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	08.02.2011
Besigtiget af:	Mia Kroer Ræbild
Journalnummer:	2011-7.82.07/390-0001
Kommune:	Vordingborg Kommune
Adresse:	Storegade 35 A, 4780 Stege
Betegnelse:	Kammerrådgården
Fredningsår:	1924
Omfang:	*Forhuslængen mod Storegade (ca. 1770, facaden ombygget ca. 1800), det dermed sammenbyggede sidehus, det i forlængelse heraf opførte pakhus, baghuset samt det fritliggende grundmurede hus på gårdspladsen.*

BYGNINGSBESKRIVELSE

Kammerrådgården ligger på en meget stor matrikel på nordsiden af Steges hovedgade, hvor den udvider sig i en trekantet pladsdannelse - Torvet.

Kammerrådgården består af i alt fem bygninger; forhuslængen mod Storegade med sidehus, pakhuset, baghuset (tidl. kornmagasin) og det fritliggende hus på gårdspladsen (tidl. stald og vognremise).

Forhuset er opført i én etage med 35 fag overpudset egebindingsværk med rødt teglhængt halvvalmet tag og fem hvide skorstenspiber. Facadens midtparti med port er fremhævet med halvsøjler og frontispice. Facaden er gulkalket over en pudset, lysegrå, høj sokkel og afsluttes ligesom frontispicen af en konsolbåren hovedgesims. Alle udsmykningsdetaljer er af træ og hvidmalede. De enrammede kældervinduer og stueetagens klassicistiske korspostvinduer er alle hvidmalede. Gårdsiden står i sortopstolpet, kraftigt egebindingsværk med gennemstukne bjælkeender og gulkalkede tavl, over en pudset sort sokkel. Korspostvinduer som facadens. Grønmalede fyldingsdøre med overvinduer. Op til dørene er der granittrapper med smedejernsgelændere.

Forhuset er indrettet til boliger med nyere køkken og bad. Vinduerne har ældre forsatsrammer. Generelt er der traditionelle overflader som pudsede vægge og lofter, og der er bevaret ældre bygningsdetaljer.

Der er både kælder øst og vest for portrummet. To udvendige nedgange med skråtstillede luger fører ned til kældrene. Den østlige kældernedgang udgøres af en simpel trætrappe. De udvendige kældervægge udgøres af kampesten, mens midterskillevæggen er af bindingsværk på syldsten. Gulvet er dels støbt og dels af pigsten.

Loftet er beklædt med gipsplader. Den vestlige kældernedgang udgøres af en støbt trappe. Væggene er pudsede, gulvet er støbt og loftet beklædt med gipsplader. I midten står en ældre muret bageovn.

Den østlige del af tagetagen, øst for portrummet, anvendes til opmagasinering for beboerne og er indrettet med mindre tremmerum. Gulvet er beklædt med masonitplader og der er fast undertag. De skurede skorstene går ned igennem tagrummet. I gavlen mod øst sidder et originalt, barokt, torammet vindue. Den øvrige del af tagrummet er uudnyttet og har ældre bræddegulv og fast undertag.

Sidehuset er opført i én etage med otte fag egebindingsværk med gennemstrukne bjælkeender. Der er røde vingetegl på heltaget. I tagfladen ses taskekviste med zinkflunker og et nyere fredningsvindue samt en hvid skorstenspibe. Bygningen står som forhusets gårdside, dog er vinduerne en blanding af klassicistiske og sidehængte vinduer. Sidehuset er indrettet til boliger og er indvendigt ikke besigtiget.

Pakhuset er en grundmuret, gulkalket bygning i to etager med teglhængt heltag og sort pudset sokkel, sorte murankre og en hvid, muret hovedgesims. Vinduerne er nyere, opsprossede, hvide vinduer under fladbuede stik. Nordgavlen er af bindingsværk, der er overkalket. I tagfladen ses nyere heltagskviste og fredningsvinduer.

Pakhuset er indrettet til lejligheder. En nyere hvid terrazzotrappe med rødmalet stålværn forbinder lejlighederne. Lejlighederne er indrettet med nyere køkken og bad. Vinduerne har koblede rammer. Foran stueetagens vinduer, der går næsten til gulv, er indvendigt monteret et enkelt, hvidmalet værn. Den oprindelige trækonstruktion er synlig og står i mørkbejdset træ. Generelt er samtlige overflader nyere, men der er anvendt traditionelle materialer som fyrretræsgulve, pudsede vægge og lofter. Under Pakhuset er en lav krybekælder.

Baghuset er opført i én etage med 15 fag egebindingsværk med gennemstukne bjælkeender, dog er vestgavlen grundmuret. Det ubrudte halvvalmede tag er hængt med røde vingetegl. Sort sokkel af syldsten. Opsprossede en- og torammede vinduer. Tophængte træluger øverst i østgavlen, og sidehængte træluger i vestgavlen. Nyere revledøre med ældre beslag og nye termohavedøre. Vinduer, træluger og døre er hvidmalede. Baghuset er indrettet til boliger og er indvendigt ikke besigtiget.

Det fritliggende hus på gårdspladsen er en gulkalket, grundmuret bygning opført i én etage med et ubrudt, halvvalmet tegltag hængt med røde vingetegl. Soklen er sortmalet og pudset. Den hvide hovedgesims er muret. Mod øst er vinduerne ældre, sorte, rundbuede

staldvinduer. De øvrige vinduer er nyere, hvide, opsprossede, torammede vinduer. Mod øst er nyere, grønne revledøre, og mod vest er nyere, hvide, opsprossede havedøre.

Indvendigt er det fritliggende hus indrettet til boliger med nyere køkken og bad. Vinduer i gavle og haveside samt havedøre er nyere med koblede rammer. Staldvinduer mod gården har nyere forsatsrammer af aluminium. Generelt er samtlige overflader nyere, men der er anvendt traditionelle materialer som fyrretræsgulve, pudsede vægge og lofter.

BYGNINGSHISTORIE

Ifølge porthammeren fra Kammerrådgården, der siden 2004 atter sidder i portrummet, er forhuset opført i 1773 af amtsforvalter Mathias Smidt, men det er sansynligt at det indeholder betydelige dele af et 24 fag langt, teglhængt bindingsværkshus, der er konstateret på denne adresse i 1730´erne. I så fald må porthammeren datere en gennemgribende ombygning og udvidelse, hvorefter forhuset har haft 35 fag af bindingsværk med to porte og var indrettet til beboelseshus for den betydelige købmandsgård som ejendommen allerede dengang var. Kammerrådgården undgik den store brand i 1774 i kraft af sit stentag og en vis afstand til nærmeste bebyggelse.

Sidehuset er en rest af et oprindeligt 15 fag langt bindingsværkshus, der formentlig er opført samtidig med forhuset.

Pakhuset blev opført i 1840 efter nedrivning af en del af det 15 fag lange sidehus, og var indrettet til brændevinsbrænderi og ølbryggeri.

Mellem pakhuset og baghuset var en lille portbygning, formentlig bygget omkring 1770 som en del af en udvidelse af det 15 fag lange sidehus. Portbygningen er blevet nedrevet et tidspunkt efter 1980.

Baghuset blev senest opført i 1700-årenes midte i 30 fag bindingsværk, og var indrettet til kornmagasin. Det blev i 1900-tallet reduceret til sine 15 fag.

Det fritliggende hus på gårdspladsen, det vestre sidehus, blev opført i 1769 af bindingsværk i 16 fag, og var indrettet til stalde, lade og vognremise. I 1919 fandt en delvis grundmuring sted. I 1999 blev bygningen ombygget til boliger.

Vest for staldbygningen lå et lille bindingsværkshus på fire fag, der blev opført i 1775 og indrettet til svinesti. Omkring år 1830 indrettedes det til fem fag og kort efter indrettedes det til drivhus og materialhus. Bygningen er nedrevet et tidspunkt efter 1980.

Ud mod Farverstræde lå et to etages forhus, opført i 1857 og indrettet til folkekamre og vaskehus. Det vestlige forhus i Farverstræde blev sammen med Farverstræde 6 opført efter branden i 1774 og indrettet til beboelse med port i to fag, men blev ændret i begyndelsen af 1800-tallet til stald, lade og senere kornmagasin. Omkring 1840 blev det udskilt fra Farverstræde 6 og tilkøbt Kammerrådgården sådan, at i portfagene fulgte kun overbygningen med ikke portens grundareal.

Kammerrådgården har gennem tiden været en af Steges betydeligste købmandsgårde med en central placering på Torvet. Igennem 1700-årene var den ejet og beboet af amtsforvalteren på Møn. I 1800-årenes første del af kammerråd Puttferchen, efter hvem den fik sit tilnavn, og siden 1881 af købmandsslægten Carøe.

Kammerrådgården gennemgik en større istandsættelse i 1993.

KILDER

Stege inden for voldene, Miljøministeriet, Fredningsstyrelsen, Møn Kommune, 1981.

MILJØMÆSSIG VÆRDI

Kammerrådgårdens miljømæssige værdi knytter sig til dens placering på Storegade, hvor denne løber over i Farverstræde ud mod byens trekantede torv. Det åbne torv lader den lange og dominerende bygning komme til sin ret, og den udgør en vigtig del af helheden omkring torvet og Storegades traditionelle bymiljø.

Det pigstensbelagte gårdrum, der opstår mellem forhuset og de øvrige længer, med et stort, solitært kastanietræ placeret midt på gårdspladsen, understreger købmandsgårdens oprindelige karakter med magasinbygninger og pakhuse, idet bygningernes oprindelige funktioner er bevaret i det arkitektoniske udtryk og derved understreger gårdspladsens brug.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Kammerrådgårdens kulturhistoriske værdi knytter sig til det samlede bygningsanlæg med forhus, sidehuse, pakhus og baghus, der vidner om en købmandsgård af en anseelig størrelse.

Kammerrådgårdens imponerende grundareal, bygningsmasse og imponerende forhus vidner om, at man i Storegade, ud for byens torv, byggede og boede som storkøbmand, der manifesterede sin rigdom og magt ved en købmandsgård med en central placering i byen.

Endvidere har det kraftige egebindingsværk med stor stolpeafstand, skråbånd og gennemstukne bjælkeender kulturhistorisk værdi, idet de vidner om tidligere tiders byggeskik. Der er tillige værdi i bageovnen i kælderen, der fortæller om tidligere tiders indretning med køkkenfaciliteter placeret i kælderen, og at en stor købmandsgård som Kammerrådgården var selvforsynende med blandt andet brød.

ARKITEKTONISK VÆRDI

I det ydre knytter forhusets arkitektoniske værdi sig til den imponerende, lange og velproportionerede, lidt lukkede, bygningskrop med en stor ubrudt tagflade, slanke og udsmykkede skorstenspiber, konsolbåren hovedgesims, dekorative drueknæ, ældre vinduer samt et fremhævet midterparti, der udgøres af en portal omkring portåbningen med kanellerede joniske dobbeltsøjler, konsoludsmykket trekantfronton, og en muslingeskal som dekorativ slutsten.

Forhusets gennemgående portrum har arkitektonisk værdi på grund af dets proportioner med et forholdsvist smalt og højt portfag, hvori den oprindelige porthammer fra 1773 sidder.

Tillige er der arkitektonisk værdi i kontrasten mellem den overpudsede grundmur mod gaden og gårdsiden af bindingsværk, der står med kraftigt, sortopstolpet bindingsværk med gennemstukne bjælkeender og gulkalkede tavl samt ældre vinduer og fyldingsdøre med overvindue, samt granittrapperne med ældre svungne, smedede værn. Ligeledes har bygningens enkle, traditionelle materialevalg værdi; det kalkede murværk og opstolpede bindingsværk, den pudsede sokkel, den hvide gesims, de hvidmalede vinduer, de grønmalede døre, den røde vingetegl.

Indvendigt knytter den arkitektoniske værdi sig til de bevarede ældre bygningsdetaljer som fyldingsgdøre og gerichter.

I det ydre knytter sidehusets arkitektoniske værdi sig til homogeniteten i materialer og konstruktion lig forhusets gårdside; kraftigt, sortopstolpet bindingsværk med gennemstukne bjælkeender og gulkalkede tavl, hvide vinduer, grønmalede fyldingsdøre og slanke, udsmykkede, hvide skorstene.

I det ydre knytter pakhusets arkitektoniske værdi sig til den gedigne, massive bygningskrop med en taktfast vinduesrytme. Facadekompositionen er enkel, og enkle bygningsdetaljer udgør "udsmykningen" på bygningen: de vertikale murankre, vinduesnichernes fladbuede stik og den murede, hvide gesims,

hvilket understreger, at bygningens arkitektur er fremkommet af rent praktiske årsager begrundet i den oprindelige funktion som pakhus.

Indvendigt knytter den arkitektoniske værdi sig til den oprindelige, bærende tømmerkonstruktion.

I det ydre knytter baghusets arkitektoniske værdi sig til homogeniteten i materialer og konstruktion; kraftigt, overkalket, gult bindingsværk med gennemstukne bjælkeender, hvide vinduer og revledøre samt en ubrudt tagflade.

I det ydre knytter det fritliggende hus på gårdspladsens arkitektoniske værdi sig til homogeniteten i materialer og konstruktion; grundmuret og gulkalket, sorte rundbuede staldvinduer, hvide vinduer, grønmalede revledøre og en ubrudt tagflade.

BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I forhuset ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til den lange og velproportionerede, lidt lukkede, bygningskrop, den store ubrudte tagflade, skorstenspiberne og bygningsdetaljerne; herunder gesimsen, drueknæene, de ældre vinduer og fyldingsdøre med overvindue, de ældre smedede værn og den detaljerige portal omkring portåbningen med kanellerede joniske dobbeltsøjler, konsoludsmykket trekantfronton og en muslingeskal som dekorativ slutsten.. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

I forhusets indre knytter de bærende fredningsværdier sig til de bevarede ældre bygningsdetaljer, herunder fyldingsgdøre og gerichter. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

I sidehuset ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til bygningens volumen med bygningsdetaljer, herunder de gennemstukne bjælkeender og den slanke skorsten. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

I pakhuset ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til den gedigne, massive bygningskrop med en taktfast vinduesrytme og dekorative, funktionelt betingede, bygningselementer; herunder de vertikale murankre, vinduesnichernes fladbuede stik og den murede, hvide gesims. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning. I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til den bærende trækonstruktion.

I baghusets ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til den ubrudte tagflade, bygningens volumen med bygningsdetaljer,

herunder de gennemstukne bjælkeender. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

I det fritliggende hus på gårdspladsens ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til den ubrudte tagflade, bygningens volumen med bygningsdetaljer; herunder de oprindelige staldvinduer. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

ANBEFALINGER

Ingen angivet